

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV
TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:

№ 50-60230100

2024- yil "10" 15

"TASDIQLAYMAN"

SamDU rektori:

R.I.Xalmuradov

2024 yil " " "

**TURKCHA MULTIMEDIA (TÜRKÇE MÜLTİMEDYA)
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	200000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	230000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish

Fan/modul kodi 6TF2506		O'quv yili 2027-2028	Semestr VII	ECTS – Kreditlar 6	
Fan/modul turi		Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Tanlov		Turkcha		6	
I.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)	
	TURKCHA MULTIMEDIA (TÜRKÇE MÜLTİMEDYA)	76	104	180	

Fanning maqsadi (FM)	
FMI	I. FANNING MAZMUNI Fanni o'qitishdan maqsad – turk tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanishning ahamiyati, multimedia vositalaridan foydalanishning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni, til o'qitishda qo'llaniladigan multimedia vositalari, turlari bo'yicha mukammal bilim berishdan, hozirda turk tilini o'rgatishda qo'llanilayotgan multimedia qurilmalari, ta'lim texnologiyasi sohasidagi rivojlanish, turk tilining yetakchi xorijiy tillar asosida turli xil ko'rinishdagi medialoyihalash va grafik dizayn hamda ishlov berish imkoniyatlari haqidagi bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan foydalanish uchun ko'nikma va malakalarni shakllantirish, rivojlantirish va bu borada erishilgan natijalarni amaliyotga tatbiq qila olishni tushuntirishdan iborat. Fanning vazifasi – Turkcha multimedia haqidagi nazariy bilimlarni o'rganib, tahlil qilishlari; medialoyihalash haqidagi ko'nikmalarni o'zlashtirishlari; til o'rganishda multimedia vositalaridan foydalanishlari va turk tilini o'rganishda ushbu tilda yaratilgan multimedia vositalari haqida egallagan umumiy bilimlarini amaliyotda, kasbiy va ilmiy faoliyatda erkin qo'llay olishlarini ta'minlashdan, shuningdek, Turkcha multimedia va turkiy tillardagi usbu sohaga oid tasavvurlarini kengaytirish orqali kasbiy va ilmiy ko'nikmalarini takomillashtirishdan iborat.

Fan mazmuni
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Bilgisayarli Dilbilime Giriş. Doğal Dil İşleme alanında N-Gram, Markov Model gibi çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bu çalışmada dilbilimsel bazı ölçütler kullanılarak algoritma oluşturulmaya çalışılmış ve ana dili Türkçe olmayan bilgisayar kullanıcılarına yönelik bir yazılım geliştirilmiştir. Sözü edilen dilbilimsel ölçütler arama motorlarına uygulandığında da aynı şekilde etkili sonuçlar elde edilebilmektedir.
M2	Yabancı Dil ve Gramer Öğretiminde Dijital Medyayı Kullanma. Günümüzde dijital medya gerek yabancı dil ve gerekse gramer öğretimi/öğrenimi konusunda sınırsız ve çok farklı materyaller içeren önemli bir araç konumundadır. Dijital medyanın farklı ve daha önemli bir özelliği ise, yabancı dil öğrencilerinin en büyük grubunu temsil eden gençlerin dikkat ve ilgisini çekmesidir. Gramer öğretimi ise elbette yabancı dil öğretiminden ayrı düşünülemez, fakat gramerin yabancı dil öğretiminde hangi ölçülerde ve hangi yöntemler ile öğrencilere aktarılması gerektiği ise hala tartışma konusudur. Gramer öğretiminin amaçlarını göz önünde bulundurursak, gramerin, öğrencilerinin motivasyon ve ilgisini yükseltmek amacı ile günümüz dünyasında artık farklı yöntemler ve materyaller ile aktarılması gerektiği anlayışı önem kazanmıştır.
M3	Doğal dil işleme, Algoritma. Doğal Dil İşleme (NLP) Algoritması Nasıl Çalışır? NLP, doğal dilin özelliklerini takip ederek yapılandırılmamış verileri bilgisayar tarafından okunabilir bir dile dönüştürmeyi amaçlar. Makineler, herhangi bir metin içeriğini parçalayarak ondan anlamlı bilgiler çıkarmak için karmaşık algoritmalar kullanır.
M4	Makine çeviri Sistemleri. Makine çeviri sistemleri, büyük miktarda metni ve desteklenen dillerinden herhangi birini çevirmek için makine öğrenme teknolojilerini kullanan uygulamalar veya çevrimiçi hizmetlerdir. Hizmet, "kaynak" metnini bir dilden farklı bir "hedef" diline çevirir.
M5	Sözcük Kullanımının Yabancı Dilde Sözcük Öğrenimine Etkisi Bir dilin ana dil ve yabancı dil olarak öğretiminde görülen mevcut farklılıklar neticesinde oluşturulan "Avrupa Dil Portfolyosu" ile dil öğrenimi A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 olmak üzere seviyelendirilmiştir. Örneğin, bu aşamalardan henüz başlangıç seviyesini temsil eden A1, kişinin duyuru-ilan afiş gibi metinleri okuyabilme, kendi ailesi ve yakın çevresi ile ilgili konuşmaları anlayıp basit söz kâhplarını kullanabilme vb. gibi kazanımları içermektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin, dilin mantığını ve temel yapısını kavrayabilmelerinde başlangıç seviyesinden itibaren sözcük bilgisi önemli yer tutmaktadır.

	Sözcük öğretiminde çeşitli teknikler kullanılmakla birlikte en önemli tekniklerden bir tanesi de Kavram Haritalarıdır. Görsel uyaranların aktif olduğu bu teknik ile yabancı dil öğrenen kişi, bir sözcükten türetilen diğer sözcükleri, sözcüğün eş ve zıt anlamlılarını, deyim ve atasözü içinde kullanımlarını, çağrıştırdığı diğer sözcükleri, yan anlam ve mecaz anlamlarını vd. aynı anda görüp öğrenebilir.
M6	Elektronik Sözlükçülük. Teknolojinin gelişmesiyle ihtiyaçlarla birlikte alışkanlıklar da değişmektedir. Sözlükçülük de bundan nasibini almıştır. Eski dönemlerde neredeyse bir insan ömrünün eseri olan cilt cilt sözlükler yerini, şimdilerde bir ekip çalışmasının sürekli yenilenen ve geliştirilen elektronik sözlüklerine bırakmaya başlamıştır. 1980'li yıllarda bilgisayarın yaygınlaşmasıyla elektronik sözlükler hayatımıza girmeye başlamıştır. Önceleri çevrim dışı (offline) elektronik sözlüklerle (elektronik cep sözlükleri, CD-romlar, taşınabilir diskler ve diğerleri) başlayan süreç günümüzde çevrim içi (online) elektronik sözlüklerle giderek yaygınlaşmaktadır.
M7	Programlama Programlama ya da diğer adı ile yazılımlama (ingilizce: <i>programming</i>), bilgisayarın donanımına nasıl davranacağını anlatan, bilgisayara yön veren komutlar, kelimeler, aritmetik işlemlerdir. Diğer bir tanımla programlama, bilgisayar programlarının yazılması, test edilmesi ve bakımının yapılması sürecine verilen isimdir. Programlama, bir programlama dilinde yapılır. Bu programlama dili Java ve C# gibi yüksek seviyede bir dil olabileceği gibi C, assembly ve bazı durumlarda <u>makine dili</u> de olabilir. Yazılan kaynak kodu genellikle bir derleyici ve bağlayıcı yardımıyla belirli bir sistemde çalıştırılabilir hale getirilir. Ayrıca kaynak kodu, bir yorumlayıcı yardımıyla derlemeye gerek duyulmadan satır satır çalıştırılabilir.
M8	Metin analizi, Online Çeviri “Metin” kavramı, “kaynak ve erek” metin ayrımıyla çeviribilim tartışmalarının en temel kavramlarından biridir. Erek metnin her şeyden önce bir metin olduğu unutulmamalıdır. Ancak, “metin” kavramının algılanışı, metin ile bağlamı arasındaki ilişki, metnin sınırları ve boyutları dönemden döneme, paradigmadan paradigmaya değişiklik göstermektedir. Bu değişiklik çeviribilim kuramlarında da gözlemlenebilir. Yapısalcılık sonrası yaklaşım ve özellikle metinlerarasılığın yapısalcılık sonrası kolu çeviribilimdeki “özgün” kavramını yıkarak kaynak ve erek metin hiyerarşisini sorgulatmıştır.

	Uygulama alanında ise elektronik edebiyat ve hipermetinler bu değişimin en net izlenebildiği biçimlerdir.
M9	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Oyun Yazımları ile Sözcük Öğretimi. Konuda oyun yazımlarının yabancı dil öğretiminde kullanılmasının faydaları, sözcük öğretiminde oyun yazılımlardan yararlanmanın ders ortamına ve öğrenciyi sağlayacağı katkılar ile bu yazılımların sınırlılıkları, Yabancılar Türkçe sözcük öğretiminde kullanılabilecek oyun yazılımları beş farklı kategoriye ayrılarak sınıflandırılmaktadır. Bunlarla birlikte seçilen örneklerin öğrencinin hangi becerilerinin geliştirilmesine katkı sağladığı ve daha verimli kullanılabilmesi için başka ne gibi özelliklere sahip olması konusunu üzerinde durulmaktadır.
M10	Yabancı Dil Öğreniminde Araç-Gereç ve Teknoloji Kullanım Olanakları Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde karşılaşılan güçlüklerden biri eğitim sürecinde yeterli ve etkili dil kaynağına ulaşamamasıdır. Eğitim desteği amacıyla kullanılmak istenen dil materyali ya sayı olarak sınırlıdır ya da bunları tasarlayan okulların dışında erişime kapalıdır. İnternette bulunan Türkçe ders materyallerinin ise sınıflandırılmaya ve nitelik bakımından denetlenmeye gereksinimi vardır. Bu nedenle, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi sırasında bu materyallere erişimi sağlayacak ve gerektiğinde teknolojik materyaller tasarlanabilmesi için öğretmenlere kılavuzluk edecek bir kaynağa gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı bu doğrultuda öğretmenlere çevrimiçi ve çevrimdışı olarak kullanabilecekleri çeşitli teknolojik ders materyallerini tanıtmak ve aynı zamanda gereksinim durumunda materyal tasarlama çalışmalarını sağlayacak kapsamlı bir kılavuz oluşturmaktır
M11	Türkçe Öğretiminde Dijital Teknolojilerin Kullanımı ve Bir WEB Uygulaması Örneği Dijital teknolojilerin eğitime entegre edilmesine yönelik çalışmalar ile birlikte dil öğretiminde kullanılabilecek dijital araç ve ortamların kullanımı da artmıştır. Ancak Türkçe öğretimi için bakıldığında, bu teknolojik imkânların yeterli bir şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Türkçe öğretiminin, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi üzerine kurulu uygulamalı bir ders olduğu düşünüldüğünde aslında tekrar etme, gösterip yaptırma gibi dil becerilerini geliştirici birçok etkinlik için teknolojik araçların kullanılabileceği görülmektedir. Yabancılar Türkçe öğretimi açısından bakıldığında da hem daha etkili bir yabancı dil öğretimini sağlama hem de dünya üzerinde Türkçe öğrenmek isteyen daha fazla insana ulaşmak açısından gerekli görülmektedir. Tüm bunların yanında yeni yetişen nesillerin dijital teknoloji ile daha yakın

	bir ilişki içinde olması Türkçe öğretiminin geleceği açısından teknolojinin kullanımı konusuna eğilmeyi zorunu kılmaktadır.
M12	Alansal Analiz Analiz, karmaşık bir konuyu veya maddeyi daha iyi anlamak için daha küçük parçalara ayırma sürecidir. Teknik, matematik ve mantık çalışmalarında Aristoteles'ten önce uygulanmıştır. Analiz edebiyat terimleri anlamında: Bir bütünü parçalarına ayırarak ayrıntılı inceleme. Bir edebî eserin analizi, olayların, kişilerin ve üslubun ayrı ayrı incelenmesi yöntemiyle yapılır. Analizden çıkarılan sonuç bir tartışma konusu olursa bu duruma eleştiri denir.
M13	Parçalama Sözlük. İnternette zaman zaman anlamı araştırılan ve incelenen çok sayıda kelime vardır. Kelimelerin anlamları ve kökenleriyle ilgili incelemelerde bulunan Türk Dil Kurumu, hem Türkçeyi korumayı hem de dili zenginleştirmeyi amaçlar. Bu çalışmalar Türkçe hakkında detaylı bilgiye sahip olmak isteyen kişiler tarafından da merakla incelenir. Bu incelemelerden bir tanesi de Parçalama kelimesi ile ilgilidir.
M14	Derlem, Microsoft Translate Dil öğrenimi, dilbilim ve makine çevirisi alanlarında sıklıkla yararlanılan derlem, 90'lı yılların başında çeviri çalışmalarında da kullanılmaya başlanmış ve derlem tabanlı yaklaşımlar, çeviribilimin en önemli araştırma alanları arasında yerini almıştır. Araştırma amacına göre tek dilli, iki dilli ve çok dilli metin yığınlarından oluşturulan bu derlem, farklı dillerde kaynak ve erek metinlerden oluşan paralel derlem olarak tasarlanabileceği gibi, aynı dilde özgün ve çeviri metinlerden oluşan karşılaştırılabilir derlem şeklinde de tasarlanabilir. Ayrıca, araştırmacıya araştırma sürecinde yardımcı olmak amacıyla tek dilli başvuru derlemleri biçiminde de oluşturulabilirler. Çeviribilim araştırmalarında derlemler, genellikle erek metinleri özgün metinlerden ayıran özellikleri, başka bir deyişle çeviri tümellerini ya da "çeviri dili"nin kendine özgü özelliklerini belirlemek için kullanılır.
M15	İstatistik, Uygulamalı Dilbilim Uygulamalı dilbilim, genel dilbilimin bir alanıdır. Dil öğrenimi araştırmaları, dil betimlemesi (sözlük bilgisi), ayrıca dilbilimsel görüş altında doğa bilimleri, kültür bilimi, bilgi bilimi, hukuk ve ruhsal bilimdeki sorunlarla disiplinlerarası olarak ilgilenmektedir. Diğer alanlardaki dille ilgili problemlerin çözümlenmesinde dilbilimsel teori, metot ve bilgilerin kullanımı da bu alanın konusunu oluşturmaktadır. Araştırma nesnesi olarak dille ilgili çok farklı görüşler ile farklı yaklaşımlar ve dilbilimin başka bilimlerden yararlanma özelliğinden dolayı genel dilbilim ve uygulamalı dilbilim arasında genel belirlenmiş bir sınırlama yoktur. "Uygulamalı dilbilim"

	kavramı altında ne anlaşıldığı tam olarak net değildir.
M16	Dinleme Becerisi Dinleme, dinamik bir süreçtir; duruşta ve ifadelerde algılanabilir dikkat ve ilgi anlamına gelir. Dinleyici tarafından bir mesaj tam olarak duyulup saklanana kadar iletişim gerçekleşmemiş olur. Konuşma ve dinleme birlikte yürür ve sözlü iletişim düzgün dinleme olmadan etkili olamaz.
M17	Çeşitli Okuma Becerileri ve Teknikleri. Hayatımızın farklı çağlarında, farklı teknikleri kullanarak okuyoruz. Okuma biçimimiz ihtiyaçlarımıza göre değişebileceği gibi kimi zaman da alışkanlıklarımızla şekilleniyor. Okumaya başladığımız ilk günden sonra okuma alışkanlığı edinmemizde farklı tekniklerin etkisi oluyor, bu nedenle eğitimciler de okuma eğitiminde bu teknikler öğrencilerin yaşlarına ve dikkat seviyelerine uygun olarak kullanıyor. İhtiyaç ve alışkanlıklara göre avantaj ve faydaları olan okuma tür ve tekniklerinin bireysel okuma kültürümüzün ve okuyarak öğrenme yetimizin gelişmesinde yeri önemli.
M18	Öğrenmeyi Etkileyen Dijital Faktörler. Bazı genel yönergeler dijital öğrenmenin ne zaman en etkili olduğunu belirlemeye yardımcı olabilir. Dijital öğrenme desteği geleneksel yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanıldığında potansiyelinin zirvesine ulaşır. Dijital öğrenme, halihazırda öğretilmekte olanı geliştirmek ve genişletmek için kullanılmalıdır. Örneğin kullanıcılara sınıf ortamında yaptığımız dersle ilgili videolar, ek belgeler gibi şeyler atmak ve bunlarla ilgili anket tarzı bazı sorular sormak için dijital öğrenme platformu kullanılabilir. Dijital öğrenme, sınıf dışında uygulama ve pekiştirme için kullanıldığında çok etkilidir. Dijital öğrenmenin etkinliği, nasıl kullanıldığına bağlıdır. Stratejik olarak kullanıldığında, öğrenmeyi geliştirmek için değerli bir araç olabilir.
M19	Eleştirel Okuma. Eleştirel okuma, verilen metni olduğu gibi kabul etmeyen, ancak ileri sürülen iddiaların, destekleyici noktaların ve olası karşı argümanların daha derin incelenmesini içeren bir dil analizi biçimidir. Gelişmiş netlik ve okunabilirlik kapasitesinin yeniden yorumlanması ve yeniden yapılandırılması da okumamın önemli bir parçasıdır. Yazarın muhakemesindeki olası belirsizliklerin ve kusurların belirlenmesi, bunlara kapsamlı bir şekilde değinme becerisine ek olarak, bu süreç için esastır. Eleştirel okuma, akademik yazıya çok benzer şekilde, kanıtsal noktaların karşılık gelen argümanlara bağlanmasını gerektirir.
M20	Ses işleme, Filtreleme. Aktarılmak istenen sese arka planda eklenen gürültü aktarılmak istenen mesajın iletilmesini güçleştirmekte ve hatta

imkansız hale getirebilmektedir. Gelişen teknoloji ile bu gürültüyü azaltma yolunda araştırma yapan akıllı telefon üreticileri, bu gürültüleri en aza indirmek için cep telefonlarında çift mikrofonlu aktif gürültü filtreleme özelliği eklemişlerdir. Bu iki mikrofon aktarılmak istenen mesajı filtrelemek, sadeleştirmek veya netleştirmek için kullanılmaktadır. Telefon mimarisinde farklı bölgelerde bulunan bu mikrofonlardan biri çevre gürültüsünü örneklemek için kullanılırken, diğeri konuşma sesini örneklemek için kullanılmaktadır.

III. Mashg'ulotlar shakli: amaliy (A)

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi

A1	Bilgisayarlı Dilbilime Giriş Konusunu İncelemek
A2	Yabancı Dil Öğretiminde Araç-Gereç ve Teknoloji Kullanım Olanakları konusundaki Türkçe Makaleleri incelemek
A3	Türkçe Öğretiminde Dijital Teknolojilerin Kullanımı ve Bir Web Uygulaması Örneği Konusunda Sunum Hazırlama
A4	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Oyun Yazımları ile Sözcük Öğretimiyle ilgili Türkçe Websayfaları İnceleme
A5	Derlem ve Microsoft Translate Kosunda Yazılan Türkçe Makaleleri İncelemek
A6	Türkçe Leksikografi Konusunda Kompozisyon Yazmak
A7	Doğal dil işleme ve Algoritma Konusunda Sunum Hazırlamak
A8	Makine çeviri Sistemleri Konusunu İncelemek
A9	İstatistik, Uygulamalı Dilbilimle ilgili Türkçe Websayfaları Analiz Etmek
A10	Türkçe Elektronik Sözlüklerin Listesini Hazırlamak
A11	Programlama Konusunda Sunum Hazırlamak
A12	Türkçe Metin Analizini Yapmak
A13	Online Çeviri Programlarındaki Eksiklikleri İncelemek
A14	Yabancı Dil ve Gramer Öğretiminde Dijital Medyayı Kullanma Konusunda Kompozisyon Yazmak
A15	Ses İşleme Konusundaki Türkçe Makaleleri İncelemek
A16	Filtreleme konusuyla ilgili Türkçe Websayfalarındaki Bilgileri Toplamak
A17	Alansal Analiz Konusunda Sunum Hazırlamak
A18	Parçalama Sözlüklerin Listesini Hazırlamak

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

“Turkcha multimedia” fani bo'yicha mustaqil ishlarning kalendar tematik rejasi

No	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Bilgisayarlı Dilbilime Giriş Konusunda Türkçe Websayfalarda Yazılan Bilgileri Toplamak
2.	Yabancı Dil ve Gramer Öğretiminde Dijital Medyayı Kullanma Konusunda Kompozisyon Yazmak
3.	Yabancı Dil ve Gramer Öğretiminde Dijital Medyayı Kullanma Konusunda Yayınlanan Makaleleri Okumak
4.	Doğal Dil İşleme Konusunda Kompozisyon Yazmak
5.	Algoritma Konusunda Sunum Hazırlamak
6.	Makine Çeviri Sistemlerinin Listesini Hazırlamak
7.	Sözcük Kullanımının Yabancı Dilde Sözcük Öğrenimine Etkisi Konusunda Kompozisyon Yazmak
8.	Elektronik Sözlükçülük Konusunda Sunum Hazırlamak
9.	Programlama Konusunda Yazılan Türkçe Makaleleri incelemek
10.	Türkçe Şiir Metnini Analiz Etmek
11.	Online Çeviri Programlarındaki Eksiklik ve Problemleri İncelemek
12.	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Oyun Yazımları ile Sözcük Öğretimi Konusunda Sunum Hazırlamak
13.	Yabancı Dil Öğreniminde Araç-Gereç ve Teknoloji Kullanım Olanaklarındaki Problemler ve Eksiklikleri İncelemek
14.	Yabancı Dil Öğreniminde Araç-Gereç ve Teknoloji Kullanım Olanakları Konusunda Kompozisyon Yazmak
15.	Türkçe Öğretiminde Dijital Teknolojilerin Kullanımı ve Bir WEB Uygulaması Örneği Konusunda Sunum Hazırlamak
16.	Türkçe Öğretiminde Dijital Teknolojilerin Kullanımı ve Bir WEB Uygulaması Örneği Konusundaki Türkçe Bilgileri Toplamak
17.	Türkçe Metni Alansal Analiz Etmek
18.	Alansal Analiz Konusunda Kompozisyon Yazmak
19.	Alansal Analiz Konusundaki Türkçe Makaleleri İncelemek
20.	Parçalama Sözlük Konusunda Sunum Hazırlamak
21.	Parçalama Sözlüklerin Listesini Hazırlamak
22.	Derlem konusundaki Türkçe Makaleleri İncelemek
23.	Türkçe Metni Microsoft Translate ile Çevirmek
24.	İstatistik Konusunda Sunum Hazırlamak
25.	Uygulamalı Dilbilim Konusunda Kompozisyon Yazmak
26.	Türkçe Şarkıyı Dinleme Becerisini Denemek

27.	Türkçe Metni Dinleme Becerisini Geliştirmek
28.	Çeşitli Okuma Becerileri Ve Teknikleri Konusundaki Türkçe Makaleleri Toplamak.
29.	Türkçe Metni Çeşitli Okuma Becerileri Ve Teknikleriyle İncelemek
30.	Öğrenmeyi Etkileyen Dijital Faktörler Konusunda Sunum Hazırlamak
31.	Öğrenmeyi Etkileyen Dijital Faktörler Konusunda Kompozisyon Yazmak
32.	Türkçe Şiiri Eleştirel Okumak
33.	Türkçe Metni Eleştirel Okumak
34.	Ses İşleme Konusunda Sunum Hazırlamak
35.	Filtreleme Konusunda Türkçe Websayfalarda Yazılan Bilgileri Toplamak
36.	Alansal Analiz Konusundaki Türkçe Makaleleri İncelemek
<i>Not: Komularla ilgili makale, monografileri okumak, anlamak ve kayd etmek slayd hazırlamak gerekir.</i>	
“Türkcha multimedia” fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Jumladan, medialoyihalash, grafik dizaynning shakllanishi, taraqqiyot omillari, til o'rganishdagi ahamiyati bo'yicha mukammal bilim berilib, Turkcha multimedia vositalaridan foydalanish metodlari, ulardan foydalanishda axborot texnologiyalarining tutgan o'rni haqidagi ma'lumotlar nuqtalari ta'kidlanadi. Bundan tashqari, talabalarga Turkcha multimedia vositalaridan foydalanish, medialoyihalash usullari, ulardan unumli foydalanish haqidagi ma'lumotlar tushuntiriladi.	
3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • Turkcha multimedia fan dasturida mo'ljallangan kompetensiyalar haqida tasavvurga ega bo'lishi, egallagan tasavvurlarini ona tilida bayon eta olishi bilishi kerak. • Turkcha multimedia fan dasturida mo'ljallangan kompetensiyalar haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak; • Turkcha multimediaga oid nazariy va amaliy ma'lumotlarni hal qilishdagi asosiy fan sifatidagi o'rnini belgilay olishi; medialoyihalashning dunyo tillarini o'rganishdagi o'rnini baholay olishi; Turkcha multimediani qo'llashni tushunish maqsadida turli strategiyalarni bilishi va ulardan foydalana olishi; axborot texnologiyalari, medialoyihalash, grafik dizayn haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar;

	• tarqatma materiallar; • ko'rgazmali qurollar; • munozara; • o'z-o'zini nazorat; • “Aqliy hujum”; • “Muammo”; • qiyosiy tahlil; • turli xil nostandart testlar; • ko'chma dars mashg'ulotlari.
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirishlari kerak.
6.	ASOSIY ADABIYOTLAR: 1. İhsan Karacülle, Zeydin Pala «Windows 98 Office 2000» Pro. Türkçe İstanbul 2000 2. Devlet Kitapları, Müdürlüğü «Bilgisayar 1», İstanbul 2005 3. M.E.Mamarajabov, S.Q.Tursunov, L.M.Nabiulina. Komyuter grafikasi web-dizayn. Darslik-T.: “Cho'lpon” nomidagi MMIU, 2013,376-b. 4. M.Aripov, B.Begalov, U.Begimqulov, M.Mamarajabov. Axborot texnologiyalari. O'quv qo'llanma-T.: “Noshir”, 2009.-368 b. 5. Abdullah ŞAHİN. Dijital Ortamlarda Türkçe Öğretimi Araştırmaları, (2020) Paradigma Akademi, s. 126 6. Zehra Alakoç Burma - Uygulamalı ve Örnekli Grafik ve Animasyon, Seçkin YAYINCILIK, 2013. S. 424 7. Ceren Akgün Çelik - Multimedya Eserlerin Korunması, Adalet Yayınevi, 2024. S. 148 QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR: 1. Musa Çavuş- Android ve Oyun Programlama, Seçkin Yayıncılık 2016. S. 391 2. Prof. Dr. Reşat Karcıoğlu, Doç. Dr. Seyhan Öztürk - Dijital Muhasebe, Gazi Kitabevi, 2024. S. 217 3. Турецко-русский словарь под редакцией Э. М.-Э. Мустафаева и Л. Н. Старостова. М., 1977 г. 4. Ю. В. Щека. Турецко-русский словарь. М., 1997 г., 2-ое издание М., 1999 г. 5. Türkçe sözlük. Türk Dil Kurumu. Ankara 1998.

	AXBOROT MANBALARI: 1. https://illustrator.demiart.ru/book10/index.html 2. https://www.udemy.com/course/whats-new-in-adobe-cc-2015-multimedia 3. https://www.3sutun.com/arkabahce/bddb.html 4. https://tdk.gov.tr/bilgisayar-destekli-dil-bilimi-calistayi-bildirileri/ 5. https://dergipark.org.tr/tr/pub/inesj/issue/40015/475770 6. https://mesjournal.com/index.jsp?mod=makale_tr_ozet&makale_id=37527
7.	Fan dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024-yil 24-avgustdagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: R.Ruzmanova – SamDU, O'zbek tilshunosligi kafedrası dotsenti (f.f.n.)
9.	Taqrizchilar: Z.Baynazarov – SamDU, Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi (ichki) (tel:(99)582 93 81); B.Bilir – SamDCHTI, "Yaqin sharq tillari" kafedrası o'qituvchisi. (tashqi) (tel:(93)196 16 27).
10.	Tuzuvchilar: R.Ruzmanova – SamDU, O'zbek tilshunosligi kafedrası dotsenti (f.f.n.) (tel: (91)527 68 22) R.Shokirov – SamDU, Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti katta ilmiy xodimi, (tel: (99)596 35 69)

Universitetning 2024-yil 16-avgustdagi 301-sonli qarori asosida Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqarishga mas'ul rahbar guruhı:

Rais – Nosirov A.

O'zbek tilshunosligi
kafedrası mudiri

Filologiya fakulteti
dekani

SamDU o'quv ishlari
bo'yicha 1-prorektor

dots. Mahmadiyev Sh.S.

prof. Eltazarov J.D.

prof. Soleyev A.S.

Sharof Rashidov nomidagi samarqand davlat universiteti
Filologiya va tillarni o'qitish (turk tili) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun
tuzilgan "Turkcha multimedia" (Türkçe multimedya) fani fan dasturiga
TAQRIZ

Ushbu fan dasturi Filologiya fakultetining filologiya va tillarni o'qitish (turk tili) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun "Turkcha multimedia" fani bo'yicha tuzilgan bo'lib, unda mazkur yo'nalish xususiyatlari hisobga olingan holda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha zarur ko'rsatma va tavsiyalar berilgan. Shuningdek, mustaqil ta'lim shakllari va mavzulari, ularni bajarish yuzasidan ko'rsatmalar, fanni o'qitish natijalari (shakllantiriladigan kompetensiyalar), ta'lim texnologiyalari va metodlari, kreditni olish uchun talablar, baholash mezonlari hamda asosiy va qo'shimcha adabiyotlar batafsil bayon etilgan.

Fan dasturida fanning maqsadi belgilangan, uning mazmuni, talabalar bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yilgan talablar bo'lajak turkologlarning kelgusidagi kash faoliyati uchun mos keladigan nazariy tushunchalarni qamrab olgan.

"Turkcha multimedia" fani yuzasidan tuzilgan dasturda berilgan mavzularni o'zlashtirish orqali talabalar turk tilini o'qitishda multimedya vositalaridan foydalanishning ahamiyati, multimedya vositalaridan foydalanishning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni, til o'qitishda qo'llaniladigan multimedya vositalari, turlari bo'yicha mukammal bilimga ega bo'ladi. Bundan tashqari bugungi kunda hayotimizning har jabhasida faol qo'llab kelayotganimiz AKTning turk tilini o'rgatishda samarali qo'llash va multimedya qurilmalaridan har tomonlama foydalana olish kabi ko'nikmalarga ham bevosita e'tibor qaratilgan.

"Turkcha multimedia" fani yuzasidan talabalarning zaruriy bilim va ko'nikmalar olishiga mo'ljallangan mavzular qamrovi, mazmuni jihatdan mazkur fan bo'yicha talab qilinadigan malaka talablarini to'la qamrab oladi. Mavzular mazmunan va xronologik jihatdan to'g'ri va asosli tanlangan bo'lib, talabalar uchun ushbu fan yuzasidan to'liq tasavvur va bilimlarni egallashiga mo'ljallangan.

Yuqoridagilarni hisobga olgan holda, ushbu fan mazmuni va tuzilishi jihatdan fan dasturlariga qo'yiladigan barcha talablarga javob beradi deb hisoblayman va filologiya va tillarni o'qitish (turk tili) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun tuzilgan "Turkcha multimedia" fani fan dasturini ta'lim jarayonida foydalanish uchun tavsiya etaman.

SamDCHTI Sharq tillari fakulteti
Yaqin sharq tillari kafedrası Dotsent, PhD.

Bayram BILIR

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Filologiya fakulteti
Filologiya va tillarni o'qitish: turk tili ta'lim yo'nalishi talabalari uchun tuzilgan

Tanlov fan: "Turkcha multimedia" (Türkçe multimedya) fani bo'yicha
fan dasturiga

TAQRIZ

Samarqand davlat universiteti Filologiya fakultetida yangi ochilgan Filologiya va tillarni o'qitish: turk tili ta'lim yo'nalishi talabalari uchun **Tanlov fan: "Turkcha multimedia"** (Türkçe multimedya) fani bo'yicha tuzilgan ushbu fan dasturida mazkur yangi ta'lim yo'nalishining mazmun-mohiyati, va xususiyatlari inobatga olingan. Ushbu fan dasturi "Tanlov fan"lar qatoridan o'rin olgan bo'lib, talabani turk tilida ifodali o'qish va nutq madaniyatining shakllanishiga xizmat qiladigan barcha jihatlar qamrab olingan. Unda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarini bajarishda zarur bo'ladigan ko'rsatma, tavsiya va adabiyotlar keltirib o'tilgan. Bundan tashqari, mustaqil ta'lim shakllari va mavzulari, ularni bajarish uchun ko'rsatmalar, fanni o'qitish natijalari – shakllanadigan kompetensiyalar, ta'lim metod va texnologiyalari, kredit olish uchun qo'yilgan talablar, baholash mezonlari batafsil bayon qilingan. Mustaqil ta'lim shakllarida talaba bajarishi lozim bo'lgan jihatlar yoritilgan. Shu bilan birga, mazkur fan dasturidan mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda kerakli bo'ladigan asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda tavsiya etiladigan manbalar ham o'rin olgan.

Tanlov fan: "Turkcha multimedia" (Türkçe multimedya) fani bo'yicha tuzilgan dastur fanning asosiy mazmuni, talabalar bilim, malaka va ko'nikmalariga qo'yiladigan talablar bo'lajak filologlarning kelgusidagi kasb faoliyati uchun mos keladigan nazariy va muhim ta'limiy tushunchalarni o'z ichiga qamrab olgan. Xorijiy tilni o'rganishda uning o'zbek tili bilan mushtarak tarixi bilish kelajakda turk tili va adabiyoti bo'yicha mutaxassisga ko'makchi bo'ladi.

Qayd etilgan fikrlarni inobatga olgan holda, mazkur fan dasturi mazmuni va tuzilishi jihatidan shu yo'nalishdagi fan dasturlarining oldiga qo'yadigan barcha zaruriy talablariga javob beradi deb hisoblayman. Filologiya va tillarni o'qitish: turk tili ta'lim yo'nalishi uchun Tanlov fan: **"Turkcha multimedia"** (Türkçe multimedya) fanidan tuzilgan ushbu fan dasturini ta'lim yo'nalishida foydalanish uchun tavsiya etaman.

SamDU huzuridagi Turkologiya

ilmiy-tadqiqot instituti

dotsent, PhD.

Z.Boynazarov